

Hyvinvointilähete –toimintamallin jatkaminen Kemijärven kaupungin toimintana

HL 25.01.2022 § 9
37/06.00.00/2022

Hyvinvointilähete –toimintamalli on otettu Kemijärvellä käyttöön Lapin sairaanhoitopiirin Linkki lappilaiseen hyvinvointiin –hankkeen aikana. Hanke päättyi Kemijärvellä vuoden 2021 lopussa.

Hanke on kouluttanut Kemijärvellä 12 linkkihenkilöä. Tällä hetkellä Kemijärvellä toimii 7 linkkihenkilöä, jotka ovat aktiivisesti toiminnassa mukana. Linkkihenkilöiden määrän lisäämiselle on kuitenkin nähty tarvetta ja Sodankylässä käynnistyneessä koulutuksessa on 3 kemijärveläistä mukana. Sodankylän linkkihenkilökoulutukseen osallistuvat pystyvät ottamaan vastaan hyvinvointiläheteitä vuoden 2022 alusta Kemijärvellä.

Hyvinvointilähete ja siihen liittyvä linkkihenkilötyö ovat yksilökohtaista kuntalaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja toiminta sijoittuu muuttuvassa sosiaali- ja terveystalouden organisoitumismallissa kunnan järjestämisvastuulle jäävään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävään. Vuonna 2023 kunnilla on mahdollista saada hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosaa eli HYTE-kertoimeen perustuvaa määrärahaa. Summan suuruus määräytyy osaksi kuntien tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Lisäksi kunnan aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on huomioitu hyte –indikaattoreissa. Hyvinvointilähete –toimintamallin ylläpitäminen ja hyödyntäminen ovat tätä toimintaa.

LLH-hankkeen aikana Kemijärvellä hyvinvointilähete –toimintamallissa keskeisissä rooleissa toimivat ovat omaksuneet toimintamallin. Keskeisiä toimijoita ovat mm. vastaanottotyötä tekevät sosiaali- ja terveystalouden ammattilaiset ja koulutetut linkkihenkilöt.

Hyvinvointilähete tekijöiden kokemuksiin keräävässä palautteessa tuli myös esiin, että hyvinvointilähete ja linkkihenkilön saaminen asiakkaan tueksi on vähentänyt läheteen tehneen sote-ammattilaisen omassa työssä kokemaa kuormitusta. Hyvinvointilähete voi siis toimia sote-ammattilaiselle merkittävänä lisätukena asiakastyössä, kun hänellä on tarjota asiakkaalla sellaista tukea, jota sote-palvelujärjestelmä ei voi tarjota.

Hyvinvointilähete on yksi tapa sote- palveluiden ja kunnan hyte-toimijoiden yhteistyölle ja voi estää palveluiden organisoitumisen muutosvaiheessa väliin putoavien asiakkaiden tavoittamista. Hyvinvointilähete ja linkkihenkilön määräaikainen tuki ennaltaehkäisevät sote -palveluiden käytön lisääntymistä hyvinvointiläheteen saaneiden kohdalla. Väite perustuu siihen, että toiminta tähtää hyvinvointiläheteen saaneen ihmisen oman toimijuuden ja osallisuuden vahvistumiseen ja että hyvinvoinnin vahvistumisessa otetaan tavoitteellisesti käyttöön kaikki kunnassa tarjolla olevat muut kuin sote-palvelut. Näitä ovat mm. liikunta- ja kulttuuripalvelut, kansalaisopiston palvelut sekä järjestöjen ja seurakunnan tuottamat yhteisölliset toiminnat. Linkkihenkilö tukee läheteen saanutta liittymään häntä kiinnostavaan edellä mainittuun toimintaan.

Linkkihenkilötyö ei ole palkatonta vapaaehtoistyötä, koska pelkästään vapaaehtoistyön varaan ei ole mahdollista rakentaa toimintavarmaa palvelua. Linkkihenkilöt eivät korvaa tai vähennä järjestöjen vapaaehtoisten tukihenkilöiden merkitystä, vaan voivat esim. ohjata asiakkaan tukihenkilöpalvelua tarjoavan järjestön toimintaan.

Linkkihenkilökoordinaattori toimii yhteistyössä järjestöjen kanssa, jotta

saattaa heidän tietoonsa hyvinvointilähetteen kautta esiin tulleita ihmisten tarpeita, joihin kunnassa ei ole vielä tarjolla palvelua. Näin paikallinen toiminta voi kehittyä vastaamaan paremmin esiin tulleisiin kuntalaisten tarpeisiin.

Arvioitu vuosikustannus on 5 000 €. Tällä summalla pystytään maksamaan 10 linkkihenkilölle palkkiota, joka on 12,43 €/asiakkaan tapaamistunti. Linkkihenkilöt pystyvät ottamaan 3–4 asiakasta/vuosi, jolloin tällä kustannuksella voidaan tavoittaa n. 40 hyvinvointilähetteen saanutta kuntalaista. Lisäksi linkkihenkilöiden työstä syntyy matkakustannuksia oman auton käytöstä. Näihin kuluihin on varattava 500 €.

Linkkihenkilöiden osaamisen kehittämiseen ja työssäjaksamisen tukemiseen on varattava 5 000 €. Summa pitää sisällään uusien linkkihenkilöiden koulutuksesta aiheutuvat kulut, sekä työnohjauksen järjestämisestä aiheutuvat kulut. Linkkihenkilökoulutuksen osalta tehdään edelleen tiivistä yhteistyötä Lapin ammattikorkeakoulun kanssa. Hyvinvointilähete –toimintamallia on esitetty myös Lapin tulevaisuuden sote-keskuksen lisämäärärahan hakevien hankkeiden täydennyshankkeen hyvänä käytäntönä, jota levitettäisiin myös muihin Lapin kuntiin. Jos hankerahoitus toteutuu, järjestyvät Kemijärvellä tarvittavien uusien linkkihenkilöiden koulutus hankkeen kautta järjestetyssä koulutuksessa ja arvioidut koulutuskustannukset pienenevät. Kustannukset katetaan kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut -vastuualueen määrärahoista.

Linkkihenkilökoordinaattorin tehtävä olisi luontevaa liittää Kemijärvellä osaksi järjestöyhdyshenkilön tehtävää. Oleellista olisi, että koordinoivan linkkihenkilön tehtävä liitetään sellaiseen tehtävään, joka jää kuntaan sote-uudistuksen jälkeen vuonna 2023.

Kunta on toimintamallissa vastuullinen toimija ja myös linkkihenkilöiden palkkionmaksaja, paitsi silloin, jos henkilö toimii linkkihenkilönä osana omaa työtään, eikä saa linkkihenkilötyöstä erillistä korvausta.

Valmistelija	Kansalaisopiston rehtori, kulttuuri ja vapaa-ajan palvelut vastuualueen esimies Heidi Laukkanen, 040 484 2079
Esittelijä	Palvelualuejohtaja (hyvinvointi) Narkilahti Juha Kemijärvi
Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta merkitsee Hyvinvointilähete-toimintamallin raportin tiedoksi ja päättää, että toimintaa jatketaan kaupungin omana toimintana.
Päätös	<p>Merkittiin pöytäkirjaan, että Jaana Soppela esteellisenä poistui kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi (HL 28 § 1 mom. 4 kohta, toimeksiantosuhde).</p> <p>Päätösehdotus hyväksyttiin.</p> <p>Pöytäkirjantarkastajana tämän pykälän osalta toimi Maarit Ruopsa.</p>
Tiedoksi	Kansalaisopiston rehtori, kulttuuri ja vapaa-ajan palvelut vastuualueen esimies